

Sygnatura akt III U 558/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Konin, dnia 12-10-2015 r.

Sąd Okręgowy w Koninie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia – **SO Jadwiga Świącicka**

Protokolant: Starszy sekretarz sądowy Elwira Świecka

po rozpoznaniu w dniu 12-10-2015 r. w Koninie

sprawy F. Ś.

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P.**

o emeryturę

na skutek odwołania F. Ś.

od decyzji **Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P.**

z dnia 17 kwietnia 2015r. znak: (...)

I. Zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje wnioskodawcy F. Ś. prawo do emerytury w obniżonym wieku, poczynając od miesiąca

w którym został złożony wniosek tj. od 1 marca 2015r.

II. Nie stwierdza odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie istnienia

okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Sygnatura akt III U 558/15

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P. decyzją z dnia 17.04.2015 r. (znak : (...)) odmówił F. Ś. przyznania prawa do emerytury. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy podał, że rozpatrywał wniosek ubezpieczonego w kontekście art. 184 w zw. z art. 32 ustawy z 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych z tytułu pracy wykonywanej w szczególnych warunkach a także na podstawie art. 184 w zw. z art. 40 cytowanej ustawy. Do dnia 1.01.1999 r. odwołujący legitymuje się okresem składkowym i nieskładkowym w łącznym wymiarze 27 lat, 7 miesięcy i 6 dni.

Rozpatrując natomiast okres pracy w szczególnych warunkach na podstawie art. 184 w zw. z art. 32 ustawy emerytalnej organ rentowy uwzględnił okresy wykonywania pracy w szczególnych warunkach oraz pracy na kolei w łącznym wymiarze 9 lat, 7 miesięcy i 16 dni (tj. od 14.11.1981 r. do 31.12.1989 r., od 1.03.1990 r. do 30.06.1991 r. i od 2.11.1993 r. do 31.12.1993 r.) nie zaliczając do niego okresów równorzędnych z okresami zatrudnienia na kolei (art. 44 ustawy emerytalnej) zgodnie z § 4 ust. 3 rozporządzenia Rady Ministrów z 7.02.1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze.

Z kolei według art. 184 w zw. z art. 40 organ rentowy uwzględnił okresy pracy na kolei i okresy równorzędne z okresami pracy na kolei w łącznym wymiarze 13 lat, 4 miesięcy (tj. od 1.01.1978 r. do 31.12.1982 r., od 1.01.1983 r. do 31.12.1989 r. i od 1.03.1990 r. do 30.06.1991).

Wobec braku udokumentowania 15 lat pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze organ rentowy odmówił przyznania odwołującemu emerytury.

Odwołanie od decyzji złożył F. Ś. podając, że był zatrudniony w (...) S.A jako murarz ale tylko przez 5 lat pracował w tym charakterze, a później pracował już na torach jako monter nawierzchni kolejowej.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie oraz zasądzenie od F. Ś. na rzecz organu rentowego kosztów zastępstwa sądowego według norm przepisanych, podtrzymując argumentację zaprezentowaną w zaskarżonej decyzji.

Sąd ustalił i zważył co następuje :

F. Ś. urodził się (...) W dniu 20.03.2015 r. zgłosił do organu rentowego wniosek o emeryturę oświadczając, że nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego.

W informacji o okresach składkowych i nieskładkowych odwołujący podał m.in. że od 5.01.1973 r. do nadal jest pracownikiem (...) S.A. w P., a w okresach od 1.01.1990 – 28.02.1990 r., 18.01.1993 r. – 27.01.1993 r. i od 15.02.1994 r. – 28.02.1994 r. przebywał na urlopie bezpłatnym.

Do wniosku odwołujący przedłożył zaświadczenie oraz świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach wystawione przez (...) S.A w P. (w przeszłości spółka działała pod nazwami Przedsiębiorstwo (...) (...), Przedsiębiorstwo (...)).

W zaświadczeniu z dnia 7.11.2014 r. stwierdzono, że F. Ś. jest zatrudniony w (...) S.A w P. od 5.01.1973 r. do nadal. Wskazano, że okres od dnia 1.01.1983 r. do 30.06.1991 r. stanowi okres zatrudnienia na kolei zgodnie z § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7.02.1983 r. Natomiast okres od 1.01.1978 r. do 31.12.1982 r. jest okresem równorzędnym z okresem zatrudnienia na kolei zgodnie z art. 44 pkt 6 ustawy z 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Natomiast według świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach z dnia 18.11.2014 r. odwołujący jako pracownik (...) S.A w okresach od :

- 14.11.1981 r. do 27.10.1983 r.,

- 7.10.1986 r. do 31.12.1989 r.

- 2.11.1993 r. do 31.12.1993 r.

stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace : torowy, robotnik torowy – prace załadunkowych służb kolejowych bezpośrednio związane z utrzymaniem ruchu pociągów – wykaz A, dział VIII, pkt. 13 rozporządzenia Rady Ministrów z 7.02.1983 r. na stanowisku torowy, robotnik torowy wymienionym w wykazie A, dziale VIII, pkt 13, poz. 27 wykazu stanowiącego załącznik do zarządzenia nr 64 Ministra Komunikacji z dnia 29.06.1983 r. w sprawie prac w szczególnych warunkach w zakładach pracy resortu komunikacji, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego oraz do wzrostu emerytury lub renty inwalidzkiej.

Po przeprowadzeniu postępowania wyjaśniającego organ rentowy wydał zaskarżoną decyzję w której uznano, że F. Ś. legitymuje się okresem składkowym i nieskładkowym w łącznym wymiarze 27 lat, 7 miesięcy i 6 dni i z przyczyn podanych w uzasadnieniu decyzji odmówiono odwołującemu przyznania prawa do emerytury.

Sąd ustalił, że F. Ś. z dniem 5.01.1973 r. rozpoczął pracę w Przedsiębiorstwie (...) w P. Oddział w K. (późniejsze nazwy : (...), Przedsiębiorstwo (...), aktualnie (...) S.A w P.). Zakład zajmował się budową obiektów kolejowych dla potrzeb kolei i obowiązki odwołującego związane były z pracami fizycznymi dotyczącymi budowy torów. W początkowym okresie zatrudnienia (do ok. 1978 r.) odwołujący zajmował stanowisko murarza i wykonywał budowę nastawni oraz lokomotywowni w K.. Po tym okresie brał udział w pracach związanych z budową kolej na odcinku W. – A., służącej do przewozu węgla brunatnego. Te prace trwały przez okres 2-3 lat. Do 1981 r. odwołujący brał również udział w pracach przy budowie linii kolejowej służącej do przewozu węgla brunatnego z L. do P.. Następnie od 14.11.1981 r. do 27.10.1983 r. odwołujący został skierowany do pracy w (...)gdzie wykonywał obowiązki na stanowisku torowy. Po powrocie do kraju odwołujący pracował przy torach kolejowych w S. i w W., brał udział w wymianie torów na linii P. – W..

Odwołujący jeszcze dwukrotnie pracował w (...)tj. w okresie od 7.10.1986 r. do 31.12.1989 r. oraz od 2.11.1993 r. do 31.12.1993 r. i wówczas pracował na stanowisku montera nawierzchni kolejowych.

W okresach od 1.01.1990 r. do 28.02.1990 r., od 18.01.1993 r. do 27.01.1993 r. i od 15.02.1994 r. do 28.02.1994 r. odwołujący przebywał na urlopie bezpłatnym.

Od 1.07.1995 r. powierzono odwołującemu prowadzenie brygady torowej.

Pracodawca w angażach różnie ujmował stanowiska pracy zajmowane przez odwołującego. F. Ś. został przyjęty do pracy jako murarz i tak określone stanowisko pracy dominowało również w późniejszych angażach. Jedynie przy powierzaniu odwołującemu wykonywania pracy w (...)pracodawca kwalifikował jego pracę jako monter nawierzchni kolejowych, natomiast w kraju w dalszym ciągu określono jego stanowisko jako „murarz”. Od 1.07.1995 r. pracodawca określał, że stanowisko pracy odwołującego to monter nawierzchni kolejowej oraz powierzył mu prowadzenie brygady torowej. W angażach nie nastąpiła jednakże zmiana nazwy stanowiska pracy i odwołujący w zapisach pracodawcy w dalszym ciągu funkcjonował również jako „murarz”. Dopiero od 2002 r. nastąpiła zmiana w określeniu stanowiska pracy odwołującego na „murarz – monter nawierzchni kolejowej”.

Wspólnie z odwołującym jeszcze na etapie zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) pracowali C. K. oraz S. W.. W przypadku S. W. pracodawca wystawił mu świadectwo pracy w których podano, że pracował jako monter nawierzchni kolejowych i torowych. Z uwagi na wątpliwości ze strony ZUS-u co do możliwości uwzględnienia tej pracy jako wykonywanej w szczególnych warunkach, pracodawca wyjaśniał, że w istocie chodzi w tym przypadku o tą samą pracę.

Z dniem 31.07.2015 r. odwołujący przestał być pracownikiem spółki (...) S.A w P..

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentów znajdujących się w katach ZUS, przedłożonych do sprawy, w tym akt osobowych odwołującego, zeznań świadków C. K. (k.27), S. W. (k.27v-28) zeznań odwołującego F. Ś. (k.19, k. 28).

Odnośnie wystawionego odwołującemu świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach to Sąd pragnie zauważyć, że pracodawca potwierdził w nim jedynie wykonywanie pracy w warunkach szczególnych za okres pracy eksportowej odwołującego w (...). Z kolei w treści zaświadczenia z 7.11.2014 r. stwierdzono, że odwołujący legitymuje się okresem pracy na kolei jedynie w okresie od 1.01.1983 r. do 30.06.1991 r. natomiast okres od 1.01.1978 r. do 31.12.1982 r. stanowi okres równorzędny z pracą na kolei. Zakład pracy w piśmie z dnia 2.09.2015 r. poinformował, że nie uznał, aby poza tymi okresami można uznać pracę odwołującego wykonywaną jako pracę na kolei albowiem poza angażem z 1.07.1995 r. wskazującego na stanowisko brygadzysty brygady torowej, pozostałe dokumenty wystawione przed i po 1.07.1995 r. wskazują, że zajmował on stanowisko – murarz. Sąd pragnie jednak zauważyć, że zaświadczenia z zakładu pracy traktuje się w postępowaniu sądowym jako dokumenty prywatne w rozumieniu art. 245 k.p.c., które stanowi dowód jedynie tego, że osoba, która go podpisała, złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie, natomiast przed sądem okresy wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub charakterze mogą być wykazywane również za pomocą innych środków dowodowych aniżeli świadectwa pracy, w tym także

dowody z akt osobowych oraz zeznań świadków. Na podstawie powołanych powyżej dowodów Sąd ustalił, że także w pozostałych nie wskazanych przez pracodawcę okresach zatrudnienia odwołujący wykonywał pracę w szczególnych warunkach jako pracownik zatrudniony na kolei. Okoliczność, że pracodawca przez długi okres określał zajmowane przez odwołującego stanowisko jako „murarz” wynikało w ocenie Sądu z faktu, iż w takim właśnie charakterze odwołujący rozpoczął swoją pracę.

Za wiarygodne Sąd uznał zeznania świadków C. K. oraz S. W., którzy pracowali wspólnie z odwołującym. Byli oni pracownikami zatrudnionymi w okresie przypadającym na czas pracy odwołującego i wspólnie wykonywali powierzone im prace kolejowe, znali więc charakter pracy odwołującego oraz rodzaj powierzonych obowiązków. Ich zeznania były spójne i korespondowały ze sobą i potwierdzały zeznania odwołującego.

W pełni przydatne dla ustaleń sprawy okazały się zeznania F. Ś., albowiem były one zgodne z dokumentami znajdującymi się w aktach osobowych a także zeznaniami świadków.

Zgodnie z art. 184 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U.2015.748) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 roku przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy (1 stycznia 1999 roku) osiągnęli :

1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym 65 lat w przypadku dla mężczyzn oraz

2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27 – co najmniej 25 lat.

Emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa oraz rozwiązania stosunku pracy - w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem (ust. 2).

Z powołanego w przepisie art. 184 art. - 32 ust. 1 ww. ustawy ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 roku, będącym pracownikami, zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 pkt 1, przy czym za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia (ust. 2 art. 32).

Wiek emerytalny, o którym mowa w ust. 1, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom wymienionym w ust. 2 i 3 tego przepisu (pracownikom) przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych (art. 32 ust. 4 ustawy emerytalnej).

Tym dotychczasowym przepisem (nadal obowiązującym z mocy art. 32 ust. 4 ustawy) jest wspomniane rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 roku, Nr 8, poz. 43). Zgodnie z § 4 ust. 1 rozporządzenia pracownik wykonujący prace na stanowisku wymienionym w wykazie A, stanowiącym załącznik do rozporządzenia, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,
- ma wymagany okres zatrudnienia, wynoszący 25 lat dla mężczyzn, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Na gruncie niniejszej sprawy istotnym jest jednak regulacja z § 4 ust. 3 rozporządzenia stanowiąca, że do okresów zatrudnienia w szczególnych warunkach, o których mowa w ust. 1, zalicza się także okresy pracy górniczej w

rozumieniu przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym górników i ich rodzin oraz okresy zatrudnienia na kolei w rozumieniu przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników kolejowych i ich rodzin, a także okresy pracy lub służby, o których mowa w § 5-10.

Odwołujący prawo do wcześniejszej emerytury wiązał z wykonywaniem pracy na kolei wobec czego Sąd ustalił czy istnieje możliwość zaliczenia wykonywanej wówczas pracy jako okres zatrudnienia na kolei do pracy wykonywanej w szczególnych warunkach.

Odwołanie się do przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników kolejowych i ich rodzin powoduje, że w sprawie znajdzie zastosowanie ustawa z dnia 28.04.1983r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników kolejowych i ich rodzin (Dz.U. z 1983r. Nr 23, poz. 99) w brzmieniu obowiązującym na 31.12.1998 r.

Z przepisów tej ustawy wynika, iż rozróżnia ona okresy: zatrudnienia na kolei (art. 6), okresy równorzędne z okresami zatrudnienia na kolei (art. 7) i okresy zaliczane do okresów zatrudnienia na kolei (art. 8).

Według art. 6 ustawy za okresy zatrudnienia na kolei uważa się okresy pozostawania w stosunku pracy w kolejowych jednostkach organizacyjnych, w czasie których pracownik pobierał wynagrodzenie lub zasiłki z ubezpieczenia społecznego: chorobowy, macierzyński lub opiekuńczy. Identyczne rozumienie pojęcia zatrudnienia na kolei zawarte zostało w art. 43 ustawy emerytalnej.

Z brzmienia powyższych przepisów wynika, że zatrudnienie na kolei dotyczy pozostawania w stosunku pracy w „kolejowych jednostkach organizacyjnych”.

Zgodnie z art. 5 ust. 1 pkt 1 i ust. 2 ustawy z dnia 28 kwietnia 1983 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników kolejowych i ich rodzin a także art. 42 ust. 1 pkt 1 i ust. 2 ustawy emerytalnej zgodnie z którymi pracownikami kolejowymi w rozumieniu ustawy są osoby pozostające w stosunku pracy w:

- 1) jednostkach organizacyjnych przedsiębiorstwa (...), z wyłączeniem biur projektów kolejowych;
- 2) innych jednostkach (komórkach) organizacyjnych, których pracownicy byli objęci dotychczasowymi przepisami o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników kolejowych i ich rodzin;
- 3) podmiotach wydzielonych z przedsiębiorstwa państwowego (...) w okresie od dnia 1 września 1999 r. do dnia wpisu spółki(...) do rejestru handlowego.

Zatrudnienie pracowników kolejowych w jednostkach (komórkach) organizacyjnych, określonych w ust. 1, zwanych dalej "kolejowymi jednostkami organizacyjnymi", uważa się w rozumieniu ustawy za zatrudnienie na kolei (art. 42 ust. 2).

Odwołujący będąc zatrudnionym w Przedsiębiorstwie (...), (...), Przedsiębiorstwie(...) miał status pracownika kolejowego a zatrudnienie to było zatrudnieniem na kolei w rozumieniu powyższych ustaw.

Mając na uwadze treść § 4 ust. 3 rozporządzenia Sąd uznał, że wskazana w nim regulacja stanowi samodzielną i dodatkową możliwość zaliczenia do okresów pracy w szczególnych warunkach okresów, które nie są wymienione w wykazie A rozporządzenia. Wniosek ten wynika z wykładni językowej tego przepisu. Stanowi on bowiem wyraźnie, że zaliczeniu podlegają "także inne" okresy zatrudnienia (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 28.01.2015 r., I UK 204/14, Lex nr 1648698).

W tym kontekście akcentowana przez pracodawcę (...) S.A w P. okoliczność, że zajmowane przez odwołującego stanowisko pracy nie zostało wymienione w wykazie stanowisk wykonywania pracy w szczególnych warunkach nie jest właściwe, gdyż w przypadku osób zatrudnionych na kolei ustawodawca zrezygnował z konieczności odnoszenia

się do tego czy ich praca odpowiada charakterowi prac wymienionych w wykazie A załącznika do rozporządzenia z 7.02.1983 r.

Przeprowadzone postępowanie dowodowe w postaci zeznań świadków oraz dokumentacja znajdująca się w aktach osobowych odwołującego pozwoliła Sądowi na poczynienie ustaleń, że odwołujący wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub charakterze z tytułu zatrudnienia na kolei. Zeznania świadków oraz odwołującego jednoznacznie wskazują, iż co najmniej od 1.01.1978 r. odwołujący pracował bezpośrednio przy budowach linii kolejowych na terenie kraju a także na terenie (...). Potwierdzeniem tego stanu rzeczy jest powierzenie odwołującemu od 1.07.1995 r. funkcji brygadzysty torowego. Oprócz uznanych przez organ rentowy okresów w łącznym wymiarze 9 lat 7 miesięcy i 16 dni odwołujący pracę związaną z zatrudnieniem na kolei wykonywał także od 1.01.1978 r. do 13.11.1981 r. a także następnie również w kolejnych latach tj. od 1.07.1991 r. do 1.11.1993 r. jak również od 1.01.1994 r. do 31.12.1998 r. (z wyłączeniem okresów urlopów bezpłatnych). Suma powyższych okresów przekracza więc wymagane 15 lat.

Wnioskodawca spełnia zatem wszystkie warunki do nabycia prawa do emerytury w obniżonym wieku. Większość przesłanek wykazał w postępowaniu przed organem rentowym tj. fakt ukończenia wymaganego wieku 60 lat, na dzień 1 stycznia 1999 r. wykazał okres składkowy i nieskładkowy wynoszący łącznie 27 lat, 7 miesięcy i 6 dni a ponadto że nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego. Natomiast w postępowaniu sądowym Sąd ustalił, że wykazał ponad 15 letni okres pracy wykonywanej w warunkach szczególnych.

Biorąc powyższe pod uwagę Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c zmienił zaskarżoną decyzję, w ten sposób, że przyznał F. Ś. prawo do emerytury poczynając od miesiąca w którym został złożony wniosek tj. od 1.03.2015 r. (art. 129 ustawy emerytalnej).

Mając na względzie treść przepisu art. 118 ust. 1 a ustawy emerytalnej Sąd stwierdził brak podstaw do ustalenia odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji (pkt. II wyroku).

Sąd uznał, że sformalizowany przebieg postępowania przed organem rentowym, jak również występujące ograniczenia dowodowe nie pozwoliły na wyjaśnienie czy odwołujący rzeczywiście pracował w szczególnych warunkach lub charakterze i konieczne było przeprowadzenie wszechstronnego postępowania dowodowego przed Sądem na okoliczność ustalenia czy wnioskodawca świadczył pracę w warunkach szczególnych, stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

SSO Jadwiga Świąćicka